

کاُشِر افسانۂ علامتی رجحان

جهانگیر احمد ڈار

تلخیص:

کاُشِر مژر چُھ افسانۂ صِف باقی صنفن مقابله مقبول تے ادبی حلقات مژر پزیرایی پر اُتھ زیادہ زیر بحث - علامت نگاری ہندس رجحان س تحت گر کاُشِر و افسانو فنی تے معنوی اعتبار شہرت حاصل۔ تکلیف اتھ صِف آپہ تمه تخلیکار باگہ یہو اتھ فنی اعتبار او بر گو بر پا ڈو کور۔ اتھ مژر کاُشِرین افسانۂ نگارن ہند علامتی رجحان دو ہے کھوتہ دو ہے پھانپھلان رو د یکہ ستر یہ صِف قابل اعتبار تے مستحکم بنے چے۔ امہ ترایہ ہندین افسانوں ہند دیست چُھ کاُشِر مژر افسانس باقی زبانیں ہندس افسانوی ادبیں لے لوار پکنا اتھ کامیابی ہنز زمانہ دوان۔ علامتی رجحان کو افسانۂ تخلیق کرن مژر چُھ ساز کاُشِر افسانۂ نگار باقاعدہ اکیمین اصولین ہند پاس رچھتھ اچھ کلیدیک تے افسانویت تے رجحان برقرار تھا اس مژر اتھ روت کور مٹ یہہ ستر کاُشِر افسانگ کینواس رنگارنگ تے مالا مال سپد۔ اختر محی الدین، ہردے کول بھارتی، فاروق موسوی، شمس الدین شمشم، بشیر اختر تے گلشن مجید یہت۔ یہو افسانۂ نگار و کور یہ رجحان کاُشِر مژر معتبر بناوں مژرا ہم روں ادا یکہ ستر توین افسانۂ نگارن ہندس علامتی تخلیق شورس تے وزن لگیتھ نوزو زیست پا ڈگو۔

کلیدی الفاظ: رجحان، علامت، تخلیکار، مستحکم، معتبر، اتھ روت، شور، صِف، کینواس۔

کاٹشِرِس مژر پُچھ افسانۂ صِف باقی صِفون مقابله مقبول تے ادبی حلقوں مژر پزیریابی پر تو تھے زیادتی
بحث۔ علامت نگاری ہندس رجحانس تحت کراٹشِر و افسانۂ فنی تے معنوی اعتبارِ شہرت حاصل۔ تکیا زاتھ
صفِ آپ تھے تخلیکار باگہ یکو اتحم فنی اعتبار او برگو برپاؤ کوئ۔ یتھ مژر کاٹشِرِن افسانۂ نگارن ہند عالمتی
رجحان دوہہ کھوتہ دوہہ پھاپھلان رو دیہ ستر پہ صنف قابل اعتبار تھے مستحکم بنیپہ۔ علامتی رجحانکہ باقاعدہ
آغاز برداشتہ تھے پُچھ کاٹشِرِس مژر کامیاب تے مقبول افسانۂ مژر تھے افسانۂ شامل یعنی مژر غار و ضاحی انداز
تھے علامتی طرز و فکر کا فرمائچھ۔ جدید دور مژر سپد افسانۂ نگارن یہ احساس زیوس زبان اُسک افسانۂ نفس مژر
ورتاوان پُچھ سہ پُچھ محدود دیس نہ افسانۂ نگار سندین احساساتن پور پاٹھک اظہار کرنس اہل چھے۔ اُتھی مدد
نظر کو را افسانۂ نگار و پہنیں افسانۂ مژر توئی توی تجربہ۔ امہ ستر سپد افسانۂ نفس مژرا شاہراستک تے علامتک رجحان
غالب۔ یکو نیو نیو تجربہ بوعستر آپ کاٹشِرِس مژر علامتی افسانۂ بارکس۔ یو دوے ریوایتی افسانۂ ہند مطالعہ کرنے
ستر پُچھ واضح سپدان ز تجربہ تھے پُچھ علامتی انداز کو افسانۂ مگر ریوایتی افسانۂ ہنزہ بدس زبان پُچھ محدود دیس نہ
افسانۂ نگار سندین محسوساتن پور پاٹھک باو تھکرنس مژر اہل چھے۔ پرانیں وضاحتی افسانۂ جدید علامتی
افسانۂ مژر یوس ساروے کھوتہ بُد فرق پُچھ سہ چھنی بیان ڈن پیٹھ قائم۔ کاٹشِر علامتی افسانۂ ہند مطالعہ
کرنے ستر پُچھ ننان ز اون مژر پُچھ تھے موضوعات درپیٹھک گذھان یک اسہ سماجی پس منظرس مژر پُچھ
ڑھانڈان۔ یتھ پاٹھک زن اختر محی الدین سماجی پس منظر کر تے علامتی ورتاؤ کر اوالین تجربہ کر مت
پُچھ۔ امر سندن علامتی افسانۂ مژر پُچھ ”ڈس“، ”ڈے“ چھکھ ڈے چھکھ، دون گن ہند نماینده علامتی
افسانۂ۔ اکس مژر یتھ اند رک خود کلما می ہنزہ کلما کی ورتاؤ پہ آمڑ پُچھ۔ دویم افسانۂ پُچھ خارجی و قعس پیٹھ
بنیاد تھاونے باوجود ظاہری معنی علاوہ اکس آفاقی موضوعس باو تھکر کران۔ تجھکھ مختلف طرحن ہند افسانۂ
یعنی مژر علامت، تمثیل تے اوس طوڑک مارک موند ورتاؤ کر نہ آمٹ پُچھ۔ یعنی سارے نسلین ہند ورتاؤ پُچھ
سہ کردار سند اند روئی دنیا ڈھانڈنے خاطر کران۔ ”ڈے“ چھکھ ڈے چھکھ، افسانۂ تحریر کر تھکر کو راخترن

کاٹریں مژشعوری کولہ ہنز تیکلیگ کامیاب تجربہ۔ اتحدو رس مژلیکھ اخترن امہ تراپیہ ہندو پیہ تے کیشہ افسانہ پیمن مژز ”گہے تا پھ گہے شہل“، تے ”مُت کتھ“، اہم پھ۔

افسانہ نگار سند سفر اوں سماچ پہنچہ عتمہ عتک شروع سپداں تی چھ دوں علامتی افسانہ نگار فرد سند ذا ڈسٹر پٹن سفر شروع کران ییلہ زن ذات گنہ نتھے گنہ صورث مژز سماجی صورت حالس ستر تعلق چھ تھا وان۔ توے چھنہ افسان مژز سماجی صورت حالس ستر لاتعلقی ہندسوالے پاؤ سپداں۔ فرق چھ صرف یہے ز علامتی افسان مژز خارجیت بجائے دا خلیلیگ عصر کار فرما آسان۔ یتھ پاٹھ کرن اخترن پنک ذات پر زناونچ ”گہے تا پھ گہے شہل“، افسان مژز تے اطہار چھ کران۔ اتحاد افسان مژز تے چھ ”نے چھکھ ڑے چھکھ“، افسان کو پاٹھ کار خود کلائی ورتاونہ آمڑتے افسانہ نگار چھ اشارن تے کنائیں مژرزندگی ہند کر تپھر باوان۔

کاٹریں افسان مژز علامت نگاری ہند مطالعہ کرنے ویچھ اسطوری سونچتے اسطوری طریقہ کارس پیٹھ ساروے بر وہہ نظر پیوان تکیا زیب ر جان رو د علامتی افسان مژز ریاہ زیاد مقبول تے عام۔ مذہبی روایات تاریخی واقعات تے لگہ دلیل نشہ استفادا کر گک ر جان تے چھ امکس دا ریس مژز یوان۔ یتھ پاٹھ کرن اخترن پنین افسان مژز اسلامی آگرچ اکھ علامت ورتاونہ چھ۔ یہ چھے نمر و د سند علامت نمر داویں بیی لانگ پادشاہ یہ اوں کافرتے مغرور۔ گلشن مجید نین شائع سپر متنین افسان مژز چھ افسانہ نگاری ہند اکھنو و معیار۔ تمک سند طرز چھ ہم عصر افسانہ نگار و نشہ یہیہ رنگ مختلف زسہ چھنہ گوڈ کا نہہ خیال یا تصو رہنس مژز انتھ تھ تمثیلی جامہ نالکی زھنان، بلکہ چھ گوڈ کا نہہ دلچسپ اساطیر منظر یا کردار تصو ر کران۔ تندین افسان ہنز خصوصیت چھے معنوی گھر ای تے تا اڑچ گھر ای۔ اوہند ”کھشتر لد ہوئ سندس ارلس مژز“، چھ اکھ اگ تراپیہ افسانہ۔ الگ انداز چھ ”ہوت مٹنگ دوہ“ تے بر وہہ کن انان یتھ مژرزندگی ہنز بے معنویت تھے ٹاکار چھے آمڑ کر نہ۔

علامتی افسان مژز مظاہر فطرت چرنے پرند علامر ان ہند بطور استعمال کر گک ر جان عام چھ مشا لے اتحاد

ضمنس مژنحو اخترسند ”ڈس“، افسانہ۔ افسانہ مژر چھ اسہ پتازاً خرچھنے تیتھ کیسہ سپدان وول ز حارتح گزھ۔ واقعہ اندر رچھنے کہنے تجھس مگر کردار ان اندر رچھ۔ واقعہ چھ پہ ز پہ ت مؤدتاً مرنے برٹھ دیس گانٹھ، ہونی تے انسان تھپھ۔ اتحا افسانہ اندر رچھ یم کردار علامتی اندازس مژرو رتاو نہ آئت۔

علامتی افسانہ مژر عام طورس پیٹھ واقعہ پلاٹ، کردار سازی تے ٹکنیک مروجہ تصور چھنے میلان۔ ریوایتی افسانہ مژر چھ عام طورس پیٹھ واقعہ تے حقیقت سہ پچ تصدیق سپد تھہ ہیکہ یا یس خارجی ماحوس منطق اعتبار یا تاریخی لحاظ مہیا آسہ۔ افسانہ چھ بینا دی طور گنہ واقعک بیان۔ یئلہ زن علامتی افسانہ مژرا صل واقعہ چھ سہ یس افسانہ نگارسندس تخلیقی ذہنس مژر تیار آسہ سپد موت۔ خارجی واقعہ چھ تخلیقی عمل دوران دا خلی تجھ بن مژر تبدیل سپدان۔ اکس ئوس تے مختلف صورت حالس مژرا اظہار چھ لبان۔ بیشتر وضاحتی افسانہ مژر چھ عام طورس پیٹھ پلاٹ اکھ میکا فنی تصور میلان اگرچہ یتھ اکھ حقیقت چھ ز پلاٹس مروجہ طریقس تحت اصل علامتی افسانہ لیکھنے آپہ یا لیکھنے یعنے مگر و مجھنے چھ یوان اومن مژر چھ واقعنہ مژرا اکھ خاص ترتیب (مثالے گوڑ، مژر تے انجام) لازمی۔ علامتی افسانہ مژر چھ امہ طریقة کارک اخراج میلان۔ یعنی مژر چھنے پلاٹ سازی آسان بلکہ پلاٹ دا خلی خود روکر دارک حاصل آسان۔ یہے وجہ چھ تجھ بہ موضوعتے برتاوم طابق چھ مختلف افسانہ مژر پلاٹ عمل بیون آسان۔

پلاٹ ٹکنیک تے کردار نگاری مژر اچھن تبدیلین پیش نظر افسانوی زبانہ مژر تغیر یعنی چھ لازمی۔ علامتی رُ جانس تحت افسانہ مژرز بان و بیان ہنزہ تبدیلی ساروے کھوتے بدلتے اہم تبدیلی چھ یس جدید افسانہ تے ریوایتی افسانہ مختلف بناوان چھ۔ جدید کاشرس افسانہ مژر چھ تھیم تے ساخت لحاظ ہردے کول بھارتی اکھ اہم افسانہ نگار یم کاشرس افسانہ مژر علامز من تے تجربین ہند ورتاو ستو پنہ اسلوچ پر زنہ قائم کر۔ کاشرس علامتی افسانہ ہر گاہ کا نسہ افسانہ نگار سند دیت نمایا چھ سہ چھ تسدے۔ بھارتی سند روایتی اظہار چہ وقتی نے پان نسویتے اظہار با پچھوئی نے وقتی تلاش کرنے پس پرداوس بینا دی وجہ اوں دا خلیقہ عکاسی

ئىرنى - شىس والدىن شىم سند افسانە تە چۇھۇ علامتى تە يىگى چۇھۇ دېچىپ واقعاتن اندىز و نېتىھە ئامىرى - اهندىز يىگى افسانە چۇھۇ مختلف سماجى بىجىس بىرۋەھە گۈن انان - "وچھىس تلى مزار" چۇھۇ تىم سۇند يۇتھە ھيونماينىدە علامتى افسانە -

افسانوی فن كە لەخاڻ چۇھۇ اخترىس بىيە تە كىيە چەھە تكىيا زىتسىز ادبى شىخىتىھە ئىسى بىسيار پاسلى تە ئىگى دىست كائىشىس افسانىس جىدىي فىرى لەجە - تىس اوس بىن زبانن ھەندىن جىدىي افسانە نگاران ھەند اثرتە ئىگى تۈز و جىدىي كائىشىن افسانە نگاران بىراھ راست يادوگە پاڭىھى كىيە بىتە كىيە اثر - ادلىس مۇزى علامىز ھەنزا ھەميت كە سلسلىس مۇزى چۇھۇ يە كەتھە قابىل غور كە تىخلىقى عمل مۇزى چۇھۇ آسان اكەر قىسقى نسوانى خاھىسىت - فنكار سىزىشىھى مۇزى چۇھۇ تۈجۈر بن ھەند ذخىرىز لەتھە تە يىم تۈجۈر بە چۇھۇ فنكار سىنەس لاشعورس مۇزى چھۆتھە آسان تە امە سىتىر چۇھۇ فنكار سىنەس باطنىس مۇزى يَا تىس تىخلىقى شىخىرە مۇزى تىخلىقىگە كەھپەھل تىار سپەدان تە فنكار سىنەس لاشعورس مۇزى چھۆتھە يىم بە شما تۈجۈر بات چۇھۇ پاڭىۋ دەزىز رەلتىھە كەھپە تىخلىقى ھەمە جەھەت تە ھەمە گىر بناوان تە امە سىتىر چۇھۇ فنكار سىنەس تىخلىقى مۇزى علامىز ھەند زىياد زىياد جواز پاپ سپەدان -

كائىشىس افسانىس مۇزى كۈر افسانە نگارو علامتن ھەند اطھارك استعمال واريا ھەو طرىيقو - گۈنە جايىيە الفاظ ياز باشە سىتىر تە گۈنە پىكىر و سىتىر تە گۈنە جايىيە كەدار ياكىم انجام دىنە سىتىر تە گۈنە جايىيە چۇھۇ واقعاتو سىتىر علامتى شىكل اختيار كرمان - علامىز چۇھۇ خالص فنكار سىنە تىخلىقى سرچىشمۇ مۇزى نيران تە گۈنە اساطىر، مذھب، تەندىتىي روايىش، سماجى و سىياسى افكار، طب، سانيس، مظاھەر فطرت بىتىر مۇزاخىز يوان كرنسە -

بىر حال كائىشىر علامتى رىگ كىين افسانە لېكىن والىن افسانە نگاران مۇزى چۇھۇ اخترىمۇي الدىن، علۇي محمد لون، ھەر دے كول بىھارتىي، فاروق موسودى، گلشن مجيدتە سوم ناتھەزىتى بىتىر شاھىل -

كتابيات:

- ١: شوق شفیع: کاوش افسانے آز، ساہتیہ اکادمی - ۱۹۹۸
- ٢: شانت رتن لال: اُز یک کاوش افسانے، نیشنل بک ٹرست، انڈیا، ۲۰۰۸
- ٣: پروفیسر مرغوب بانہائی: افسانے مجموعہ، شعبۂ کشمیری، کشمیر یونیورسٹی، حضرتبل سرینگر، ۲۰۱۳۔
- ٤: شانت رتن لال: کاوش افسانے: مُہر لتے مُنا، نہار پرکاش سبھاش مگر، جوں، ۲۰۱۲۔
- ٥: مُورنابی، شوق شفیع: کاوش زبان تے ادیک توارتیخ، علی محمد اینڈ سنز، سرینگر، ۲۰۱۲۔
- ٦: پروفیسر حامدی کاشمیری: تاظرۃ تجربہ (تقدیمی مضامین)، کاوش ڈپارٹمنٹ، یونیورسٹی آف کشمیر۔
- ٧: انهار: شخصیت تے فن، کاوش ڈپارٹمنٹ کشمیر یونیورسٹی، حضرت بل سرینگر، ۱۹۰۰۶، جنوری ۲۰۱۸۔